

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. II. Mulier rapiens virum non subditur pœnis, olim raptoribus
mulierum constitutis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

buss. & Canter.

Verb. signif. & Cantera quæst. crimin. quæst. tangentibus/punitionem delicti, c. 4. n. 20. qui id negant. Quo fundamento nescio, quia eos non potui legere; neque Sanchez ullum fundamentum eorum producit. Tantum ait, eis minimè esse credendum; arbitror, quia contra torrentem Doctorum, sine evidenti ratione. Quæ enim esset illa? Maneat ergò certò vera communis sententia, scilicet necessariam esse traductionem de loco ad locum.

38. An requiratur animus explendi libidinem.

Additur in Conclusione: *Causa explenda libidinis*; quia de illo solùm raptu loquitur d. l. unica C. de Raptu virg. ut supra satis expendimus. Quamquam alioqui ad incurrendas pœnas Concilij Trid sufficiat, imò fortè requiratur, ut infra videbimus, intentio contrahendi Matrimonium.

Cæterum quod ad pœnas attinet in Conclus. expressas, scilicet mortis, & amissionis bonorum, non habeo, quod jam dictis addam, nisi §. 2. d. l. unica sequentis tenoris: *Pœnas autem quas prædiximus, id est, mortis, & bonorum amissionis, non tantum adversus raptos, sed etiam contra eos, qui hos comitati in ipsa invasione & rapina fuerint, constituimus; ceteros autem omnes, qui consilij & ministri huiusmodi criminis reperti & convicti fuerint, vel qui eos susceperint, vel quicumq; opem eis tulerint, sive masculi, sive femina sint, cuiuscumque conditionis vel gradus vel dignitatis, pœna tantummodo capitali subijcimus.*

39. Pœna excom. instigatur raptibus c. 1. 36. q. 2.

Verba sunt clara, & idèd non immoror eorum expositioni; sed transeo ad pœnam excommunicationis, de qua legitur in Concilio Chalcedonensi c. 27. (& refertur 36. q. 2. c. 1.) *Eos qui rapiunt mulieres sub nomine simul habitandi (tamen illud non proponunt facere, inquit Gloss. ibi verb. Simul) aut cooperantes, aut conniventes raptoribus, decrevit S. Synodus, ut siquidem Clerici sint, decidant proprio gradu; si vero laici, anathematizentur.*

Et ead. c. 5.

Et ead. causâ ac q. c. 5. ex Gregor Papa II. in Synodo Romana generaliter dicitur, nullâ factâ distinctione inter Clericum & laicum: *si quis virginem vel viduam, nisi desponsaverit, raperit vel furatus fuerit in uxorem, cum sibi faventibus anathema sit.*

40. Quidam putant, eam esse lata sententiam.

Quam esse excommunicationem latam, affirmant quidam apud Sanchez sup. disp. 12. n. 2. quod suadent verba illa: *Anathema sit*, quæ sunt præsentis temporis, atque ad eò canonem latæ sententiæ important: veluti hæc verba: *Excommunicatus sit.*

Sanchez docet, esse ferendam.

Ast verius est, ut notat Sanchez sup. non esse latam, sed ferendam sententiam. Quòd: *Anathema sit*, sententiam ferendam importet, nullâ adicitâ particulâ ad latam trahenti, ut testatur Baldus cap. *At si Clerici*, n. 20. de Iudicijs. Et clarè Glossa c. 2. de Foro competenti, ubi in fine, cum textus ille dicat: *Tandiu sit sequestratus, quousq; reatum suum cognoscens emendet*: verb. *Sequestratus*, explicat: *Per sententiam; simile 30. dist. quasi per totam.*

Quod maximè verum in præsentis casu, in quo ex primo textu constat, non inferri ipso iure Bosco de Matrim. Pars II.

re excommunicationem, sed exigì sententiam: dicitur enim ibi: *Anathematizentur*, quod verbum, cum sit futuri temporis, importat excommunicationem ferendam, secundum communem DD. sententiam.

Igitur ad minus res incerta est: dicit autem Reg. juris 30. de Reg. juris in 6. *In obscuris minimum est sequendum.* Ubi Canisius: *Non dissentit Reg. juris Civilis 9. ff. eod. Semper in obscuris quod minimum est sequimur.* Obscura hic dicuntur, quorum sententia incerta est, quæque nunc in hanc, nunc in aliam partem protrahi possunt. Ne igitur res propter obscuritatem peccet, benignè receptum est, ut saltem id, quod in sententia minimum est, hoc est, minus nocet reo, sequamur. Hæc ille.

41. Eum sequitur Auctor. Canisius.

Cum ergò impræsentiarum unus textus ferendam, alius latam sententiam videatur importare, rectè sequimur, quod minimum est, & quod minus nocet reo, id est, rectè dicimus, hanc excommunicationem non esse latæ sententiæ, sed ferendæ tantum; ut pote quæ minus reo noceat, ut clarum est.

Si autem à me quæretur; an quæ raptoris, eadem sit ratio raptricis, id est, an eisdem pœnis, de quibus nunc egimus, subdatur fœmina rapiens virum, vel aliam fœminam? Respondeo cito:

CONCLUSIO II.

Muliet rapiens virum non subditur pœnis, olim raptoribus mulierum constitutis.

Suppono tamquam indubitatum, ad speciem raptus, necessariò confitendam, nil referre five vir rapiat fœminam, five fœmina virum: Cum enim uterque raptus violentiam injustè illatam claudat, uterque malitiam specificam ab illicito coitu habet.

42. Raptus viri per mulierem habet malitiam specie distinctam ab illicito coitu. Isidorus;

Dico: *Ab illicito coitu*; quia juxta Isidorum lib. 5. Etymol. cap. 26. (& refertur 36. q. 1. c. 1.) *Raptus quoque illicitus coitus, à corrumpendo est dictus; unde qui raptu potitur, stupro fruitur.* Et idèd raptus communiter numeratur inter species luxuriæ: quàmvis posse dari raptus, qui non esset species luxuriæ, quando videlicet vir, vel mulier violenter abduceretur ad alium finem, v. g. ad eos occidendos. De tali raptu non agunt jura Conclus. præced. adducta.

De quo ergò? De raptu, qui est species luxuriæ, utique ordinato ad explendam libidinem. Cumque ad eam speciem indifferens sit, ut statim dixi, five vir rapiat mulierem, five mulier virum, videtur quòd eisdem pœnis raptor & raptrix debeant esse obnoxij. Quod non pauci docent apud Sanchez sup. disp. 12. n. 24. estque valde probabile, ut patebit ex dicendis; quamquam oppositum, quod est Conclusio nostra, verius appareat Sanchio sup. n. 25.

43. An subjacet eisdem pœnis.

Ducor, inquit, primùm; quòd solius viri rapiantis meminerit l. unica Cod. de Raptu virg.

Negat Sanchez, & pro- nec

nec foemininum sub masculino claudatur, maxime in odiosis & poenalibus, l. 1. ff. de Ventre in possess. mitt. §. 3. *Quare est ita exheredatio facta sit*: Si mihi filius unus nascetur, exhaeres esto: quia filia nasci potest, vel plures filij, vel filius & filia, venter in possessionem mittetur. Ubi Gloss. verb. *Filia*, inquit. Non ergo masculinum concepti foemininum propter odium.

44.
Secundum
probatio

Secundum: quod leges non adaptentur iis, quae rarissime contingunt, sed ea sola, quae frequenter accidunt, spectent ac comprehendant, l. 5. ff. de Legibus. Nam ad ea potius debet aptari ius, quae & frequenter, & facile, quam quae raro eveniunt. At rarissimum, & vix auditum est, ut foemina virum rapiat.

Tertio.

Tertium: quia d. l. unica §. Et si quidem, vers. Penas autem, ubi poenas statuit adversus opem ferentes raptui, volens utrumque sexum, id efficiendum, comprehendere, id expressit, ibi: *Sive masculi, sive foemina*. Et ad finem vers. *Sed & si quis*, iubens hos auxiliantes, si servi sint, concremari, neutrius sexus rationem esse habendam decrevit, ibi: *Citra sexus discretionem*: quod opem ferre lenocinando, utriusque sexui & commune & frequens sit. Si igitur quando utrumque sexum comprehendere voluit, bis expressit, non obscurum indicium est, noluisse eam comprehendere sexum foemininum, dum raptoribus eadem lex poenas indicens, solius viri rapientis meminit.

45.
Probat 4

Quartum: quia ob eandem rationem Multi sentiunt, viricidium non esse impedimentum Matrimonij, quod iura solius uxoris occisionis meminerint, & illud delictum sit rarum, hoc autem frequens.

Quinto.

Quintum: quia cum major honestas desideretur in foemina, l. *Si furiosi*, C. de Nuptijs, atrocius delictum est raptus foeminae perpetratus a viro, quam si foemina virum rapiat. Multo enim gravior injuria irrogatur honestati foeminae raptae, quam viri rapti. Quippe nec masculus raptus, nec ejus parentes ac consanguinei, eam injuriam & infamiam patiuntur, ac quando foemina rapta est. Quamobrem cum poena delicto commensurari debeat, 24. q. 1. cap. *Non asseramus*, 21. in fine: *Quis jam dubitaverit, hoc esse sceleratius commissum, quod est gravius vindicatum?* Par non est poena raptori foeminarum inflicta, plecti mulierem viri raptricem.

46.
Sexta pro
batio.

Sextum: quia tunc verba, gratia frequentioris usus posita in lege, extenduntur ad alios casus non ita usitatos, quando in utrisque eadem ratio invenitur. At in raptu viri a foemina commisso, non invenitur eadem ratio.

Probat
ultimo.

Tandem: quia frequentia major delicti, & major inclinatio ad illud admittendum, sunt in causa, ut pro minori delicto gravior poena imponatur, ut tradit optime Gloss. cap. *Admonere*, 8. 33. q. 2. verbo: *Existimes*, ibi: *Alij dicunt, quod magis peccat, qui matrem interficit, quam qui uxorem; sed quia homines promiores sunt ad interficiendum uxores, ideo ob hoc magis puniuntur, ut sic retrahantur a tali facinore. Vnde non valet hac argumentatio: gravius puniuntur, ergo gravius peccant. Et est simile in fornicatione notoria: licet enim*

multa crimina sint graviora: tamen quia facilis & sedius delinquitur in hoc crimine, quam in alijs, ideo durior poena in eo statuitur, arg. 32. dist. §. Verum.

Rogas: qui sint isti alij, qui hoc dicunt? Ecce primus occurrit Doct. Seraphicus 4. dist. 37. a. 2. q. 2. in corp. Dicendum: quod absque dubio gravius peccatum est in genere loquendo, occidere matrem (quam uxorem) tum ratione personae, cui debetur major reverentia; tum ratione minoris pronitatis: promior est enim homo iracundus ad verberandum uxorem, quam matrem; maxime quando propter aliquam causam displicet, mirabile odium & radium generatur: & ideo promior est ad occidendum uxorem, quam matrem. Ad occidendum autem matrem nullius natura inclinatur, nisi sit per iniquitatem conversa in crudelitatem super bestias. Et quoniam homo promior est ad uxoricidium, hinc est, quod quamvis minus sit peccatum, tamen major poena imponitur, ut per incursionem timoris pronitas refringatur. Simili modo loquitur Doct. Angel. ibi. q. 2. a. 2. ad 2.

Cum igitur rapti virum a foemina rarissimum sit, ac modica sit in foemina pronitas, ad id perpetrandum, non est verisimile, ac rationi consonum, poenam raptus, perpetrati per virum, extendi ad raptum per foeminam admissum.

Haec sunt rationes, propter quas Sanchez putat, suam sententiam esse veriorum. Equidem non omnino convincere, videtur satis colligi ex argumentis Adversariorum, quorum primum est: quod quamvis l. un Cod. de Raptu virg. loquatur de viro rapiente foeminam, & similiter lex regia 3. tit. 20. pag. 7. & illi raptui utraque lex poenam decernat: at cum militet eadem ratio in foemina, virum rapiente, ad eum eventum extendenda est.

Respondet Sanchez sup. n. 26. non subesse eandem rationem in utroque casu: quod probat, ut sup. vidimus, quod raptus mulieris est atrocius delictum. Quare? Quia desideratur major honestas in foemina. Sed unde hoc probat? Ex lege: *Si furiosi*, Cod. de Nuptijs. Et quid dicit illa lex?

Accipe summarium ejus, quia totum textum exscribere foret nimis longum. *Filia vel filij furiosi vel mente capti, sine consensu patris Matrimonium contrahere possunt: & dotem & donationem ante nuptias cum auctoritate curatori constituere: & gratis debet procedere, ne afflicto detur afflictio*: Ergo major honestas desideratur in foemina, vide an id recte ex eo deduci possit.

Neque in textu aliud reperies magis ad propositum, meo parvo iudicio. Nam si aliquid, de Nupt. foret ejus principium: *Si furiosi parentis liberi, in cujus potestate constituti sunt, nuptias possint contrahere, apud veteres agitabatur; & quidem filiam furiosi marito posse copulari, omnes penes juris antiqui conditores admiserunt: sufficere enim putaverunt, si pater non contradicat. In filio autem familias dubitabatur &c.*

Istud autem dubium in sequentibus tollitur, ibi: *His itaque dubitatis, tales ambiguitates decedentes sancimus hic reperi, quod D. Marci constitutioni deesse videtur, ut non solum demeritis, sed etiam furiosi liberi cujuscumque sexus possint*

47.
Gravius est
occidere ma-
trem, quam
uxorem, ex
D. Bonav.
licet minus
puniantur.

48.
Primum
arg. Adver-
sarium.

Solutio Sap.
cher.

49.
Exponitur
ab Auctore.

possint legitimas contrahere nuptias. Quid hoc ad rem nostram?

Probatur
maiores
honestatem
requiri in
fœmina.

Interim majorem honestatem desiderari in fœmina, probari videtur, quod fornicatio sponsæ præcedens tribuat jus sponso à sponsalibus resiliendi; non autem fornicatio sponsi præcedens tribuat jus sponsæ à sponsalibus resiliendi, ut docuimus Disp. præced. Sect. 2. Conclus. 8. Ergo major fit injuria honestati fœminæ raptæ & corruptæ, quam viro rapto & corrupto.

50.
Secundum
arg. Adver-
sarium.

Sed esto, dicent Adversarij; fit major injuria raptus fœminæ; equidem raptus viri est sufficiens injuria pro tali pœna; neque constat propter illum excessum hanc pœnam fuisse constitutam: quia dum eæ leges de viro raptore loquuntur, verba gratiâ frequentioris usûs posita sunt: quod frequentius id contingat, quam oppositum. Verba autem gratiâ frequentioris usûs posita in lege, eam restringere minimè solent, quin ad calum minus frequentem extendantur.

Testis est ipse Sanchez lib. 6. disp. 19. n. 10. ibi: Verba posita in lege, gratiâ frequentioris usûs, nec eam limitant, nec in iuribus dispositionem mutant: sed quia aliud rarum, positum verò in lege est frequens, ideo hoc explicatur, illo tacito; ut docet optimè Glossa Clem. 1. de Rescriptis verb. *Præsidentes*, ibi: *Et licet de Religiosis loquatur: idem tamen de secularibus, qui simili modo præsent; sed quia id rarum, hoc frequentatum, ideo de Religiosis loquitur.*

Ergo, dicent Adversarij, licet l. un. loquatur de raptoribus, idem tamen de raptricibus, quæ simili modo peccant; sed quia id rarum, hoc frequentatum, ideo de raptoribus loquitur.

51.
Quid San-
chez respon-
deat.

Atque hoc est secundum argumentum Adversaræ partis, ad quod utique Sanchez nihil aliud respondet, quam, non gratiâ frequentioris usûs factam fuisse mentionem de fœminarum raptu: sed quod alter casus sit rarissimus, & ita leges illum non spectent; deinde esto id esset verum, non subesset eadem ratio; ac proinde verba, gratiâ frequentioris usûs ibi posita, non extenduntur ad alium casum. Hæc ille.

Responsio
opponitur

Sed contra, dicit aliquis: patet ex d. Gloss. leges aliquando spectare, quod rarum est, quamvis de hoc solo non constituentur, juxta l. 4. ff. de LL. *Ex his quæ forte uno aliquo casu accidere possunt, jura non constituentur.*

Deinde: unde constat hic non subesse eandem rationem? Nam quod supra dictum est, in uno casu esse majorem injuriam, ut verum foret, quid tum? Unde probatur illum excessum fuisse rationem legis? *Pessima criminum peccantes*, inquit d. l. unica. Et rursum: *Cum virginitas & castitas corrupta restitui non possit.* Et hæc rationes censet quod locum non habeant in raptu viri à fœmina?

Nonne raptus mulieris jam desponsatæ, sive de præsentis, sive de futuro; itemque raptus virginis Deo dicatæ, atrociora sunt delicta, quam raptus mulieris non desponsatæ, aut Deo non dicatæ? Et tamen æquali pœna in d. l. puniuntur. Quæro etiam: frequens est raptus virginis Deo dicatæ? Constat satis rarum esse, & tamen

punitur d. l. unica. Hæc de secundo argumento Adversariorum.

Sequitur tertium: textus interdicens incestuosum debitum petere, ac aliud Matrimonium inire, de solo viro loquuntur: at ad uxorem quoque ejusdem criminis ream extenditur. Ergo idem dicendum erit de pœnis viri raptoris, extendi nimirum ad fœminam raptricem.

Respondet Sanchez lib. 7. disp. 12. n. 26. subesse prorsus eandem rationem affinitatis, contractæ cum altero conjugate in utroque casu, & utrumque satis frequentem esse.

Quarto argumentantur Adversarij: textus statuunt uxoricidium esse Matrimonij ineundi impedimentum: & tamen multi, & non pœnitendi Auctores extendunt ad viricidium.

Respondet Sanchez: contrariam sententiam esse veriore. Unde, ut sup. vidimus, ipse eam pro se adducit, & ex ipsa probat suam in præfenti casu opinionem. Satis reverà difficile est judicare, quæ sit verior sententia, sive attendas auctoritatem, sive rationem.

Venio ad quintum argumentum, quod desumitur ex ipsa l. unica, in qua, ut sup. audivimus, dum sermo est de operam ferentibus raptori, æquè comprehenduntur fœminæ ac masculi. Si ergo fœmina opem ferens raptori comprehenditur sub illis pœnis; ergo à fortiori fœmina ipsa raptrix.

Enimverò quia cap. 2. de Apostatis, Acolytho, qui ministerium exhibet Sacerdoti rebaptizanti, imponitur irregularitas, communiter DD. asserunt, etiam Sacerdotem rebaptizantem esse irregularem. Quod ea irregularitas sit propter nefandum ministerium, quod multò magis convenit rebaptizanti, quam ministranti: & quod ea cooperatio non sit in rebus & actionibus distinctis, sed in eadem actione.

Quod in præfenti casu prorsus invenitur. Quippe pejus delinquit fœmina ipsa rapiens, quam si rapienti opem præstet: ac cooperatio illa & auxilium non sunt in actionibus distinctis, sed in eadem. Si ergo fœmina auxilium raptui præstans incurrit pœnas raptus, ut expresse decernit d. l. un., à fortiori incurret ipsa fœmina raptrix.

Respondet Sanchez: eum locum potius favore suæ sententiæ. Nam ibi imponitur pœna sive masculis, sive fœminis, auxiliantibus viro, qui mulierem rapit. Nec inde inferitur, fœminæ quoque raptrici imponi. Quia raptus subjacens pœnis, & auxilium hoc versantur circa eandem actionem; sicuti rebaptizatio Sacerdotis, & ministerium Acolythi: ac proinde optimè inferretur; auxilians viro, ut fœminam rapiat, incurrit pœnas: ergo & ipse vir rapiens, juxta id cap. 2. de Apostatis. At auxilium obnoxium illis pœnis est, si fœmina virum adjuvet, quò aliam fœminam rapiat; ac proinde ex pœna, adjuncta auxilianti circa diversam actionem, non inferitur principalem, exercentem actionem diversam, nempe fœminam viri raptricem subdi illis pœnis. Hæc ille.

Denique argumentantur Adversarij: quando verba possunt adaptari mulieribus, sicut masculis

52.
Tertium
arg. Ad-
versario-
rum.

Solutio ex
Sanchez.

53.
Quartum
arg.

Resp. San-
chez.

54.
Quintum
argumentum.

Confirmans
à simili.

55.
Solutio San-
chez.

56.
Vltimum.

arg. Adversariorum.

lis, & materia potest convenire utriusque sexui, masculinum comprehendit foemininum, etiam in pœnalibus & odiosis, juxta doctrinam Bartoli, communiter receptam, l. Iura, in fine ff. de LL. Atque ita Clement. 1. de Regularibus statuitur, ut Religiosi Mendicantes ex Pontificis licentia transeunt ad non Mendicantes, vocem & locum in Capitulo minime habeant: & tamen Glossa ibi affirmat, extendi masculinum ad foemininum; ac proinde comprehendi quoque Moniales transeuntis,

An masculinum extenditur ad foemininum

Hæc sunt verba Glossæ: Dico, hanc constitutionem locum habere etiam in faminis Ordinum Mendicantium, si transeant ad non Mendicantes. Facit, quod not. de Electione, Generali, in principio lib. 6. Ibi autem Verb. Univerfos, sic lego: Et univrsas: nam appellatione, Si quis, & Si qua continetur, ff. de Verb. signif. l. 1. ff. de Pactis: Tres fratres, & de Conffit. pecu. l. 1. §. 1.

57. Argum. quod non.

Arg. contra: quia si pater exheredat filium nasciturum, si nascitur filia, non erit exheredata, ff. de Vent. in poss. mitt. l. 1. §. Sed & si incertum, Communiter dici solet, quod in favorabilibus masculinum concipit foemininum, in odiosis non: sic solvitur ff. de Verb. signif. l. 1.

Alij dicunt, quod si masculinum verbum proferatur ab homine, & est odiosum, non comprehendit foeminam: & sic intelligitur predictus §. Sed & si incertum: Sed si a lege, sive sit odiosum sive non foemina continetur, ff. de iurisd. om. jud. Si quis id. Od. ffredus dicebat, quod si etiam a lege proferatur verbum odiosum, non comprehendit foeminam, nisi id lege caveatur.

Videtur quod sic, quando proferitur a Canone.

Dic secundum Gar. quod verbum masculinum, prolatum a Canone, comprehendit foeminas, quod probatur 16. q. 4. Si quis suadente, conjuncto cum cap. de Sent. excom. Mulieres, quod est verum, nisi eadem vel alia constitutione excipiatur foemina, inf. eod. Indemnitatibus §. Sed cum eas.

58. Quid ad hoc arg. respondeat Sanchez.

Sed quid ad hoc argumentum Sanchez? Respondet id esse verum, quando subest eadem ratio, ut in exemplo ibi relato contingit. Ratio enim illius decisionis (ut ex præfatione illius textus constat) est, ut professores cujusvis Ordinis in sua vocatione persistant, ac quietiorem in Ordine, ad quem transeunt, vitam agant: quæ æquè in Monialibus habet locum; at in nostro casu non militat eadem ratio. Ita Sanchez.

Verum enimvero difficulter ostenditur diversa ratio in nostro casu, ut patet ex antedictis; nam ratio videtur esse, ut impediatur corruptiones virginitatis & castitatis, ad quas ordinantur raptus, quæ etiam in nostro casu inveniuntur.

Raptivæ quamvis varior. possit puniri.

Fateri debent Adversarij, non esse adeo frequentes raptrices, quam raptores; sed etiam machinatio uxoris in mortem viri sui non adeo frequens est; ac viri in mortem uxoris suæ, & tamen utraque, si reliqua adsint, est impedimentum dirimens Matrimonium.

Si dixeris; id reperitur jure expressum. Verum dicis; sed inde saltem constat, quod ea, quæ non ita frequenter contingunt, per leges possunt prohiberi. Ergo etiam raptrix, quamvis

rara sit, per leges potuit puniri. An autem puniatur d. l. un. hæctenus disputavimus.

Et incipior magis in sententiam Sanchij, quam in Conclusionem proposui propter Reg. juris 49. de Reg. juris in 6. In pœnis benignior est interpretatio facienda. Intellige (inquit Canisius ibi) quando obscurum est, quæ pœna delinquenti infligenda sit, durior an levior; cum semper in dubijs benigniora preferenda sint l. 56. ff. eod.

59. Auctor magis inclinans in sententiam Sanchij, propter Reg. juris 49. in 6.

Igitur ubi obscurum est, quæ pœna reus affici debeat, in mitiorem pœnam declinamus: cum Interpretatione legum pœna mollienda sint potius, quam exasperanda, l. 43. ff. de Pœnis; & Rapienda occasio sit, quæ præbet benignius responsum l. 168. ff. de Reg. juris. Unde si in illis verbis legis ambiguitas insit, quæ & in levio-rem, & in sæviorem sensum rapi possit, levio-rem magis interpretationem sequemur, cum hoc humanius sit. Ita Canisius.

Canisius

Cum igitur expensis rationibus utriusque partis præsentis controversiæ, dubium & incertum maneat, id est, non omnino certo constet, an masculinum accipiat foemininum, & res, de qua agitur, pœnalis sit, præfero benigniora, & judico, raptricem non esse subjectam pœnæ ordinariæ, sed extraordinariæ pro arbitrio judicis. Idque non solum quod attinet ad pœnas d. l. un. sed etiam considerando pœnas, inflictas raptoribus per Concilium Trident. de quibus in sequentibus erit sermo, & potissimum de inhabilitate ad contrahendum Matrimonium, tamquam propria huic loco.

CONCLUSIO III.

Raptus solus Foeminæ, causâ ineundi Matrimonium, jure novo Tridentini dirimit cum ipsa Matrimonium, quamdiu est in potestate raptoris.

Nemo prudenter dubitare potest, quin raptus jure novo Tridentini Sess. 24. de Reformer. Matr. c. 6. dirimat Matrimonium inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, ut patet ex apertissimis verbis Concilij, in principio Sectionis relatis. Sed & alias pœnas statuit tam raptori, quam omnibus, illi consilium, auxilium & favorem præbentibus.

60. Raptus jure novo Concil. Trid. est impedimentum dirimens.

In primis excommunicationem latæ sententiæ, ibi: Sint ipsa jure excommunicati. Ipso, inquam, jure, id est, antè sententiam, sive condemnatoriam, sive declarationem criminis. Ita enim communis usus & sensus hanc particulam interpretatur in materia Censurarum.

61. Eodem jure statuitur excommunicatio late sententiæ.

Cujus ratio esse potuit; vel quia hæc pœnæ sunt spirituales & medicinales; & idè animam statim oigare censentur, & cum hac veneratione, & timore semper susceptæ sunt; vel quia per Censuras separatur quis à communibus bonis

Eccle.